

100 ÉVES A MAGYAR FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS

EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEI – ZALAEGRSZEG, MAGYAR OLAJ- ÉS GÁZIPARI MÚZEUM

2014

AZ FGSZ ÉS A MAGYAR OLAJ- ÉS GÁZIPARI MÚZEUM 100 ÉVES A MAGYAR FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS CÍMŰ, 2014 OKTÓBERÉBEN ZALAEGRSZEGEN MEGNYÍLT VÁNDORKIÁLLÍTÁSÁNAK KATALÓGUSA

2014/2015

A kiállítás, melynek katalógusát kezében tartja, kedves olvasó, a magyar ipartörténet egyik meghatározó fejezetének, a legendás teljesítményekkel teli száz esztendő földgázszállításának a történetét meséli el – megidézve a tiszteletre méltó mérnököket, munkásokat, innovatív gondolkodású és kitartó szakembereket, akik megteremtették az iparág alapjait, majd következetes, felelősségteljes munkával, folyamatos fejlesztésekkel a mai kiváló technikai színvonalúra emelték ezt az egyedülálló tevékenységet. A kiállítás elkészítéséért külön is köszönet illeti a Magyar Olaj- és Gázipari Múzeum és az FGSZ Zrt. munkatársait, a KVV Zrt. szakembereit, valamint Farkas Lászlót, Meggyes Gábort és Tarsoly Gyulát.

A kiállítás kreatív koncepciójának elkészítésében, tervezésében az Imagine Creative Consulting Kft. működött közre.

BEVEZETÉS ÉS A HŐSKOR

Szintelen, szagtalan. Nem látjuk, de nélküle ma az életünk szinte elképzelhetetlen. Ez a földgáz, amely mára az emberiség egyik legfontosabb energiahordozójává nőtte ki magát. A természetes földgázban rejlő lehetőségeket a kínaiak már több ezer éve kezdték kiaknázni, majd az újkori ipari méretű földgázhasznosítás úttörője az USA volt, ahol már a XIX. században Fredóniában fűtési célra termelték ki ezt az értékes energiahordozót.

Európában – így Magyarországon is – a XX. század elején kezdett egyre nagyobb szerepet kapni a természetes földgáz. Ahhoz, hogy felhasználása széles körű legyen, meg kellett építeni a szállítóvezetéseket a termelők és a fogyasztók között.

Magyarország a csővezetékes szállítás egyik úttörője volt Európában. A kezdetektől napjainkig a földgázfelhasználás évről évre dinamikusan növekedett, egy idő után jelentős mértéket ért el a tranzitálási igény is, mindezek következtében mára kiépült a közel 5800 km nagynyomású távvezeték, 6 db kompresszorállomást és mintegy 400 gázátadó állomást magában foglaló országos földgázszállító-rendszer. A rendszer tulajdonosa és üzemeltetője ma az FGSZ Földgázszállító Zártkörűen Működő Részvénytársaság (FGSZ Zrt.), amely feladatait síófoki központi irányítással és a vecsési, kecskeméti, hajdúszoboszlói, miskolci, kápolnásnyéki, valamint gellénházi földgázszállító üzemek segítségével látja el.

AZ ELMŰLT 100 ÉV TÖRTÉNETE A FONTOSABB ÁLLOMÁSOKKAL

1914: Az Első Erdélyi Földgázvezeték Rt. kivitelezésében elkészült a 73 km hosszú Kissármás-Torda-Marosújvár gázvezeték, amely akkor Európa leghosszabb távvezetéke volt.

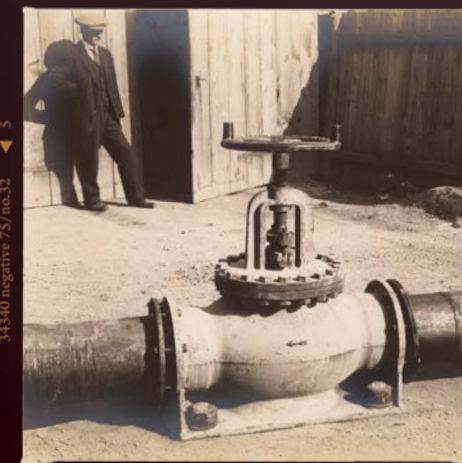
A kissármási földgázmező felfedezése Papp Károly geológus nevéhez fűződik. A mezősségi területen zajló kálisó kutatás során Kissármás határában az 1909-ben lemélyített 2. számú fúrásból váratlanul földgáz tört fel.

A felfedezett földgázmező napi egymillió köbméteres hozamával Európa akkor ismert legnagyobb telephelye lett. Ez volt a magyar szénhidrogén-kutatás első korszakának legnagyobb eredménye.

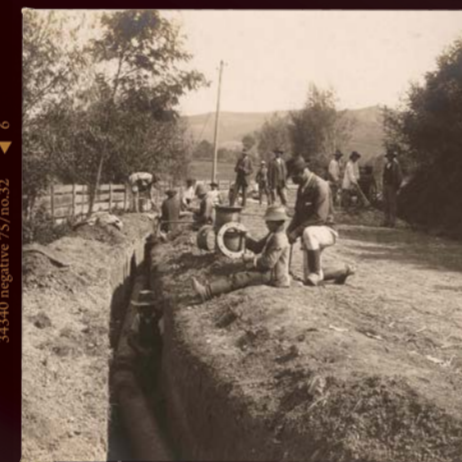
1912. november 23-án a kissármási földgáz Tordára történő bevezetéséhez szükséges földgázvezeték megépítésére létrehozták a Tordai Földgáz Rt.-t, majd 1913-ban az Első Erdélyi Földgázvezeték Rt. – belga tőkével- amerikai tapasztalatok alapján megkezdte a Kissármás-Torda-Marosújvár földgázvezeték megépítését. A 73 km hosszú vezeték 1914-ben készült el, ez volt az akkori Európa leghosszabb földgáz távvezetéke. A rendszeren 1914. április 4-én indult el a földgázszállítás. Ez a dátum a magyar, és egyben az európai földgázszállítás kezdete is.

A Deutsche Bank 27 millió korona alaptőkével 1916-ban megalapította a Magyar Földgáz Részvénytársaságot. A társaság 1916-ban a Magyarsáros-Dicsőszentmárton, 1917-ben a Bázna-Medgyes, 1918-ban a Kissármás-Kolozsvár gázvezeték építését kezdte meg. A megépült vezetékrendszereknek köszönhetően Európában először Erdélyben valósulhatott meg a földgáz ipari és lakossági célú hasznosítása.

Az első világháborút lezáró, hazánk számára rendkívül tragikus trianoni békeszerződés megkötése után Magyarország elvesztette Erdélyt az ottani földgázmezőkkel és az elkészült szállítóvezetékekkel együtt.

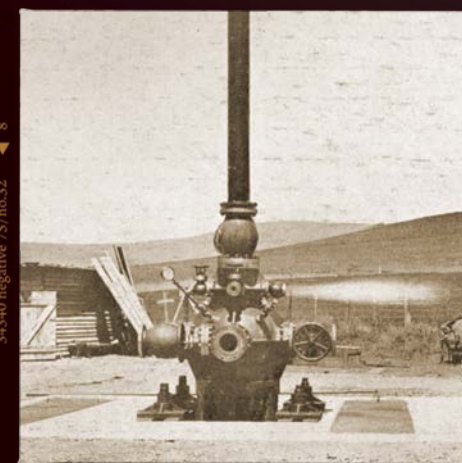
250 mm-es gumiülése szelep

Csőszelvény az árokban

Építésvezetőség

Kissármás-2 jelű gázkút

Árokásás a hőskorban

Ökör vontatású hegesztő felszerelés és a brigád

A zalai 8 colos vezeték induló szakasza

Vezetékképzés mocsaras területen

A FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS TRIANON UTÁN 1950-IG

Magyarország, miután Trianon következtében elveszítette az addig feltárt kőolaj- és földgázmezőit, valamint reményteljesnek ígérkező kutatási területeinek jelentős részét is, csak Dél-Zalában rendelkezett olyan ismert területekkel, amelyek jelentősebb szénhidrogén előfordulásokat sejtettek.

1937 novemberében fedezték fel a budafapusztai olajmezőt, ami megteremtette a lehetőségét a hazai szénhidrogén-bányászat kibontakozásának. A siker hatására létrejött a Magyar-Amerikai Olajipari Részvénytársaság (MAORT), amely jelentős tőkebefektetéseivel megalapozta a Trianon utáni magyar olajipart.

1938. július 15-én: megalakult a Magyar-Amerikai Olajipari Részvénytársaság (MAORT).

A KOR LEGFONTOSABB SZÁLLÍTÁSI CÉLÚ ESEMÉNYEI

1938: A bázakerettyei mezőben a B-1 jelű kúttól kiépültek az (általában 1-6 km hosszú) üzemi célú földgázvezetékek.

1941: A MAORT megépítette és üzembe helyezte a Lispe-Csepel (Budapest) közti távvezeték (a zalai 8 colost). A vezeték mentén olajipari hírközlést szolgáló légvezeték épült.

1940. augusztus 30-án, a második bécsi döntéssel hazánk visszakapta Észak-Erdélyt, így a minisztérium megbízta a MAORT-ot az Erdőszentgyörgy-Nyárádszereda-Marosvásárhely földgázvezeték megépítésével.

1942: A MAORT megépítette és üzembe helyezte a Bázakerettye-Nagykanizsa gázvezeték, amely ma is a Zalai Regionális Rendszer alapját képezi.

1943: A MAORT üzeimeit összekötő vezetékek mentén (Lovászi-Bázakerettye-Pusztaszentlászló) megindult az olajos dolgozók által lakott településeken a vezetékes földgázellátás.

1943: Kialakult a MAORT nagy kiterjedésű nagykanizsai légvezetékes olajipari hírközlő hálózata.

1944: Nagykanizsán is megkezdődött a lakosság és az intézmények vezetékes földgázellátása.

A II. világháborút követően Magyarország ismét elveszítette erdélyi földgázmezőit és vezetékeit.

1949: Dr. Gyulay Zoltán és Czupor Andor tervei alapján a zalai 8"-os vezetéken Európában egyedülálló módon, ún. dugós szállítással megkezdődött a földgázszállítás Budapestre.

1949. május 1-jén - politikai propaganda céllal - a Parlament előtt meggyújtották a gázfáklyát, demonstrálva a zalai földgáz Budapestre érkezését.

Megalakult az Ásványolaj- és Földgáz Távvezeték Nemzeti Vállalat siófoki központtal.

A FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS 1950-1974 KÖZÖTT

A magyar olajipar átszervezése folytatódott a MAORT feldarabolása után is.

1952: Megalakult a Magyar-Szovjet Olajipari Vállalat (MASZ-OLA).

1953: A zalai 8"-os vezetéket Zachemski Ferenc főmérnök irányításával katódvédelemmel látták el.

1954. október 1.: Megalakult a Kőolajvezeték Vállalat siófoki központtal. Feladatköre: kőolaj- és földgázvezetékek, hírközlő vezetékek építése, üzemeltetése, valamint a hazai PB-gáz töltése és forgalmazása.

1957-1960: Megalakult a Kőolajipari Tröszt, majd az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt (OKGT). A tröszt részét képező KVV-hez került az olajipari hírközlő rendszer is.

1958. december 17.: Elkészült az első interkonnektor Magyarország és Románia között (Csenger-Tiszapalkonya vezeték). Lehetővé vált, hogy a magyar iparvidékek és az új erőművek nagyobb mennyiségű földgázhoz jussanak.

1958-1966. között megépítették a nagyobb magyar iparvidékek és Budapest gázellátását biztosító gázvezetéseket, így elkészült a Tiszapalkonya-Kistokaj-Miskolc és a Kistokaj-Diósgyőr gázvezeték, megépült a kamragáz vezeték Dunaújváros Kokszolómű-Budapest (Albertfalva) között, a Kistokaj-Borsodi Vegyi Kombinátnál, a Hajdúszoboszló-Debrecen, a Hajdúszoboszló-Leninváros-Ózd, az Orszentmiklós-Obudai gázgyár gázvezeték, valamint elkészült a Budapest körvezeték I. üteme.

1964: A Hajdúszoboszló-Leninváros-Ózd vezeték mentén lefektették az első olajipari hírközlő kábelt. Megkezdődött a légvezetékes hálózatok kábelesre cserélése.

1966: Üzembe helyezték a Kardoskút-Városföld-Kápolnásnyék és az Adony-Dunaújváros vezetéket. Megépült az Üllés-Szank vezeték.

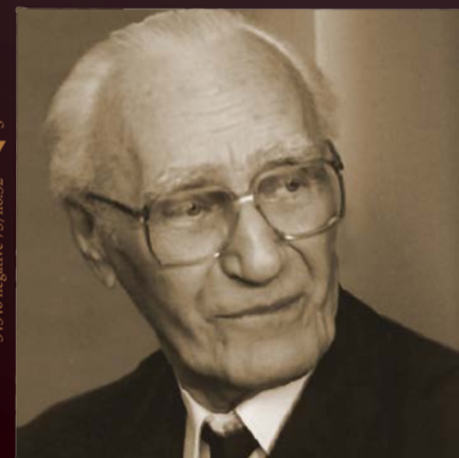
Üzembe helyezték az Északi Telemechanikai Rendszert (ÉTR).

Az 1966-1974. közötti fejlesztések eredményeként kialakult a hazai termelésű földgáz szállítását biztosító országos hálózat gerince. Megépült a Fedémes-Demjén, az Újudvar-Nagykanizsa, a Hajdúszoboszló-Debrecen, a Kápolnásnyék-Pét, az Adony-Budafok, a Kardoskút-Gyula (1967), a Szank-Városföld, a Center-Salgótarján, a Tarnalelesz-Eger (1968), a Bázakerettye-Nagykanizsa, a Babócsa-Nagyatád (1969), az Ősi-Devecser, a Hajdúszoboszló-Debrecen, a Kardoskút-Orosháza vezeték, a Békési Regionális Rendszer (1971), az Újkígyós-Békés, a Ferencszállás-Hódmezővásárhely (1973), a Pusztaderics-Ortaháza, valamint az Adony-Papkeszi és a Városföld-Adony II. vezeték (1974).

1968: A szénhidrogén-szállítás irányítására az OKGT-nél és a KVV-nél diszpécserközpontot hoztak létre.

Létrejött a Déli Telemechanikai Rendszer (DTR).

1969: Megkezdődött az egész olajipart kiszolgáló országos hírközlő rendszer egységesítése.

Zachemski Ferenc

Hírközlő kábel fektetés

Hajdúszoboszló-D-1 technológiai állomás

Csőárokásás géppel

A VECSÉSI ÜZEM TÖRTÉNETE ~ 1 ~

1964. szeptember 15.: Beüzemelték a Szandaszőlős-Vecsés-Újpest Távfűtővezeték, megalakult a Vecsési Üzem. A vezetéken megindult a hajdúszoboszlói gáz Budapestre szállítása.

Közvetlen előzmények:

1961-ben épült meg az Óbudai Gázgyár - Püskösfürdő Újpest-Őrszentmiklós NA 300-as gázvezeték, amelynek Püskösfürdő-Újpest szakasza később a KÖR I. vezeték része lett.

1962-63-ban készült el a Budafok-Püskösfürdő NA 250, 40 att engedélyezési nyomású vezeték FŐGÁZ beruházásban, amely vezeték szintén a KÖR I. része lett.

1962-ben a Jeles úti gázátadó, 1963-ban a püskösfürdői gázátadó beüzemelése következett. 1965-ben elkezdődött Budapesten a földgáz átalakítás (bontás) nélküli felhasználása. Az átállás 1988-ig tartott.

1964-ben készült el a Középmagyar vezeték, vagyis a Szandaszőlős-Vecsés NA 350 (78 km), és a KÖR I. vezeték Vecsés-Újpest NA 400 (33 km) szakasza, valamint a vecsési csomópont első része.

1964. szeptemberében a KVV hajdúszoboszlói üzeméből helyeztek át szakembereket Vecsésre a megépített létesítmények beüzemelésére, az üzem megszervezésére. Az áthelyezettek között volt az első üzemvezető, Somorjai Antal.

1964. szeptember 15-e a Szandaszőlős-Vecsés-Újpest gázvezeték beüzemelésének napja, egyben a Vecsési Gázüzem születésnapja.

AZ ÜZEM LÉTESÍTMÉNYEI:

Vezetékek:

Az üzemhez tartozott a megalakuláskor: 113 km hosszú gázvezeték (Szandaszőlős-Vecsés 78 km, NA 350, Vecsés-Újpest 33 km NA 400, Újpest-Püskösfürdő 2 km NA 300), továbbá a püskösfürdői gázátadó és Vecsés csomópont. Az üzem megalakulását követően - összhangban Budapest földgázigényének növekedésével - Budapest környékének távfűtővezeték-hálózata, a gázátadók száma rohamosan nőtt. A forrást a megalakuláskor a szandaszőlősi földgázmező biztosította. 1965-től a Középmagyar gázvezeték teljes kiépítésével a hajdúszoboszlói, 1967-től a kardoskúti földgázmező is bekapcsolódott Budapest ellátásába. Ez utóbbi Adonyon keresztül Budafokon kapcsolódott a körvezetékbe.

1971-ben Városlőd irányából új betáplálás csatlakozott Vecsésen a körvezetékhez, biztosítva a bővülő alföldi gázforrások bekapcsolását a fővárosi igények kielégítésébe. Ám a földgázigény már nem csupán Budapesten jelentkezett.

1971-ben épült meg az Újpest-Vác vezeték, amely a Dunai Cement- és Mészműveket látta el földgázzal. 1972-ben Vecséről indult a Budapest-Salgótarján vezeték, Vecsés-Zsámbok között NA 700-as, Zsámbok-Kisterenye között NA 400-as átmérővel.

1976-ban a Testvériség vezetéken keresztül a szovjet gáz betáplálása is megkezdődött a térségben. A forrásoldali bőség ellenére Budapest téli földgázellátásában még akadtak problémák.

A VECSÉSI ÜZEM TÖRTÉNETE ~ 2 ~

1979-ben megkezdődött a Budapest Kör II. gázvezeték Ercsi-Vecsés szakaszának beüzemelése, ezzel biztonságosabbá vált Budapest gázellátása.

1979-ben a Romhányi Kerámiagyár gázellátására elkészült a Vác-Romhány NA 300-as vezeték.

1980-ban bővült a Budapest Kör II.: elkészült a Zsámbok-Szentendre NA 800-as, valamint az Alag-Rákospalota NA 600-as szakasz is.

1983-ban a növekvő tranzit gázszállítási igény kielégítésére megépült Vecsés és Városlőd között a második vezeték NA 700-as átmérővel.

1987-ben folytatódott a KÖR II. vezeték továbbépítése: a Szentendre - Pilisvörösvár közötti NA 800-as és a Pilisvörösvár-Solymár völgy közötti NA 400-as szakasz is elkészült. A közben bővített, korszerűsített gázátadókkal hosszabb időszakra megoldódott Budapest gázellátása.

1989-ben készült el a Romhány-Balassagyarmat DN 300-as vezeték, valamint a hozzá kapcsolódó balassagyarmati gázátadó állomás.

2000-ben elkészült a Csepel II. NA 400-as vezeték, amely közvetlen ellátást biztosít Vecséről a Csepel Áramtermelő 400 MW-os turbináinak.

2009-ben a Pilisvörösvár - Százhalombatta 55 km hosszú, DN800-as vezeték elkészültével megvalósult a budapesti körvezeték bezárása.

Gázátadó állomások:

Kezdetben Tartarini és Flexflo nyomásszabályozókkal készültek a gázátadó állomások, és Sachir-Fischer hozamszabályozót is alkalmaztak. Az első - FŐGÁZ beruházásban készült - állomásokat a Jeles úti és a püskösfürdői épületben helyezték el. Ez követően egy ideig kizárólag sík állomások készültek.

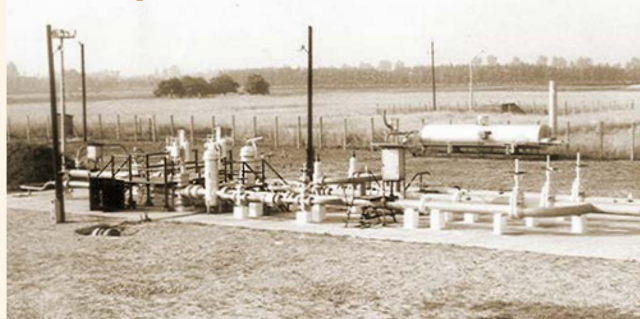
1972-ben megjelentek a szekrényes gázátadók francia gyártmányú előfutárai Normafán, illetve a Vác DCM-ben, melyek a szűkebb szakmában a „CDC kabin” nevet kapták. Bár megbízhatóan üzemeltek, több helyen nem alkalmazták őket.

1973-ban a Vác DCM állomáson megkezdtek a BKG szekrényes állomások építését.

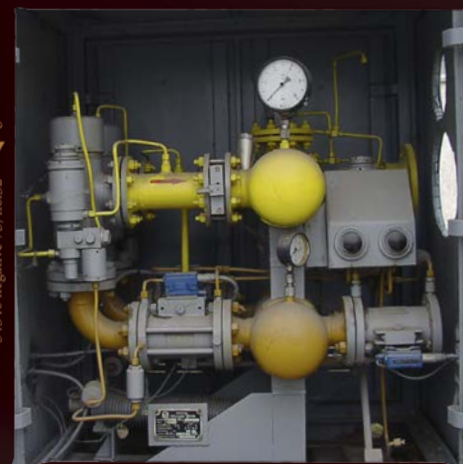
A sok üzemeltetési probléma, gázkimaradás kényszerítette ki a szekrények leggyengébb elemének, a nyomásszabályozóinak cseréjét, Fiorentini, Tartarini, RMG típusú szabályozókra. A cserék 1993-ban kezdődtek és 1998-ban fejeződtek be. A nagyobb teljesítményű gázátadók még jó ideig sík elrendezésűek maradtak Flexflo nyomásszabályozóval. 1995-től kezdődően már a sík állomások is Tartarini vagy Fiorentini nyomásszabályozókkal készülnek.

E szabályozók szélesebb mennyiségi tartományban is megbízhatóan működnek, és $\pm 1,5$ % pontossággal biztosítják a kiadási nyomást. Az üzembiztonság szempontjából kielégítik a szabályozással kapcsolatos elvárásokat.

Vecsés csomópont 1960

CDC nyomásszabályozó

BKG nyomásszabályozó

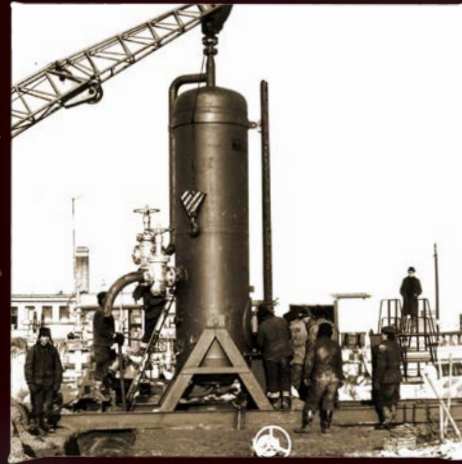
Fiorentini nyomásszabályozó

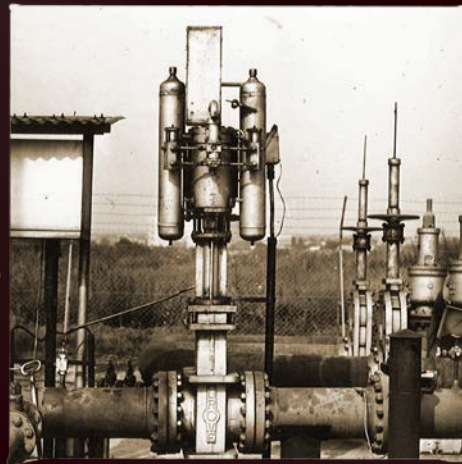
Tartarini szekrény

Barakk és téglapépület 1966-ban

Szeparátoregység, 1960-as évek

Elzárószerelvénny, 1960-as évek

Szerelvényjavítás az 1960-as években

A VECSESI ÜZEM TÖRTÉNETE ~ 3 ~

1993-ban újra elkezdték építeni az épületes állomásokat, így ma Gyálon, Érsek-vadkertben, Vác II. gázátadón, Szigetmonostoron, Monoron, Csepelen, Zsámbokon, Szigetszentmiklós-2 és Rákospalota gázátadón üzemelnek ilyen állomások. A technológiai rendszerek épületben történő elhelyezése előrelépést jelentett a berendezések állagának, működőképességének megőrzésében, a környezet zajterhelésének csökkentésében.

Szagosítás:

A vecsési üzemből nagyon sok problémát okozott a gázszagosítás. Az üzem hosszú időn keresztül szinte teljesen esélytelen küzdelmet folytatott a megfelelő szagosítás biztosításáért, a szagmentes környezetért.

1964-től 1968-ig kizárólag helyi, gázátadónkénti szagosítás történt a gázátadók fogyasztó felé tartó vezetékekre szerelt kézi, csepegtetős szagosítókkal, etilmerkaptán felhasználásával. E berendezések üzemeltetése nehézkes volt, az anyag töltögetése gyakori környezetszennyezéssel járt. A szagosítóanyag zárt rendszerű kezelése még ismeretlen volt.

1968-ban központi szagosítás kezdődött Vecsésen. A helyi csöpögtetős szagosítók biztonsági tartalékként továbbra is megmaradtak, időnként ezekből történt a rászagosítás.

1968-ban a csöpögtetős szagosítóberendezés mellett két típus létezett a vállalatnál, a magyar DKTV és a francia Peerless típus.

1973-ban kezdték alkalmazni a Doselektrix automatikus szagosítóberendezést, amely megoldotta a mennyiségáramos és időarányos beadagolást és a tényleges adagolás figyelését is. A Doselektrix kb. 20 évig megoldotta ugyan a beadagolást, a környezetszennyezés azonban továbbra is fennállt. A technikai problémát végül a nitrogén párnagázás technológiát alkalmazó Lewa szagosítóberendezésekkel oldották meg.

Mivel az 1976-ban elkezdett üzemi és szolgáltatói műszeres szagszintellenőrzések szerint Budán még mindig nem volt megfelelő a szagszint, ezért Vecsésen és Budafokon újabb szagosítóberendezéseket telepítettek, majd 1987-ben megépült a zsámboki központi szagosító is. A megfelelő szagszint elérése érdekében azonban még egyedi szagosítóberendezéseket is kellett telepíteni: 1980-ban Szentendrén, 1987-ben Pilisvörösváron.

Problémák voltak a szagosítóanyaggal is. Először etilmerkaptán volt a szagosítóanyag, aztán 1978-ban kezdődtek meg a kísérletek a THT és az etilmerkaptán keverékével, majd Scentinel H (SH), illetve etilmerkaptán SH keverékkel, elégtelen eredménnyel. A megoldást végül 1990-ben az ALLERTON 844 fantázianevű THT-TBM 50-50%-os keveréke jelentette, ez új szagosítási koncepciót eredményezett.

1992-ben e koncepció szerint történt meg Vecsésen a központi szagosítás teljes új-jáépítése, és szagosítóanyag lefejtő-töltő állomás is létesült. A jelen állapot szerint Magyarországon minden szagosítóanyag Vecsésre érkezik és itt történik a szétosztása is. Már az új elgondolások szerint épült meg a központi szagosítóegység 1993-ban Zsámbok állomáson is.

A VECSESI ÜZEM TÖRTÉNETE ~ 4 ~

Az üzem történetének egy jelentős szakaszában foglalkozott a kőolajszállító rendszerek üzemeltetésével is. A kőolajos létesítmények a következők voltak: Barátság - I., Barátság - II. és az Algyő-Százhalombatta távvezetékek, Szada, Rétság és Vecsés szivattyúállomások. A kőolajszállítással kapcsolatos tevékenység 2000-ben szűnt meg.

Az üzem szervezetének, létszámának változásai:

1964. szeptember 15-én megszületett és a kezdeti években a technológia növekedését követve rohamosnak mondható fejlődésnek indult a Vecsési Gázüzem: üzemeltető, hibaelhárító, mindent karbantartó-javító, egy időben építő, kivitelező egységek létesültek.

Először Vecsésen, a Damjanich utcában lévő KVV telepen kapott irodát, és a KVV Szállítási Osztálya biztosított részére dekádönként 1 db személy- és 1 db tehergépkocsit.

1964 végén az üzem létszáma 13 fő volt az alábbi összetételben:

1 fő üzemvezető, 1 fő adminisztrátor (pénztáros, munkaügy), 1 fő takarító, 4 fő diszpécser, 4 fő gázátadó, 1 fő gépész karbantartó, 1 fő segédmunkás.

A vecsési „o” pontra, jelenlegi helyére 1965. elején költözhetett az üzemközpont ideiglenes barakkba, lakókocsiba. Külön érdekesség ebből az időből (idézet Somorjai Antaltól):

„A bővülő üzem adminisztrációját kezdetben egy fő látta el a pénztártól a bér-lapokig. Igaz, hogy kezdetben az „irodája” egy utánfutó volt, jobb híján. Itt is megvolt a probléma, a hely szűk volt, eső esetén ernyő alatt kellett dolgozni, és nemcsak az adminisztrátor, de az egerek is kibérelték a lakókocsit, így őszi időben az adminisztrátor - Lőrincz Ferencné - többet visított a szék tetején, mint dolgozott. De a munka ment. Ha szorult a helyzet, a gázszállítás női dolgozóit is odaállítottuk (leltár, különleges kigyűjtések, statisztikai munkák stb.) A létszám később feltöltődött Dudásnéval, Kérésznével, Paleniknéval, Oláhnével és Gillichnéval. Maga az iroda egy négyszer szétszedett barakkban volt. Alapja nem lévén, tartós esőzésnél gumicsizmában lehetett csak benne dolgozni, közlekedni.”

Az első tartós kivitelű (téglafalú) épület 1966-ban készült el az Északi Telemechanikai Rendszer (ÉTR) beruházásában, majd 1972-ben épült meg az üzemközpont központi épülete, amelyet 1978-ban bővítettek. 1984-ben itt kapott helyet az ÉTR-t felváltó OTR diszpécserközpont. (Az üzemközponti épület a mai formáját 2004-ben nyerte el.)

A szervezet még nagyon egyszerű volt, az üzemvezető mindenkit közvetlenül irányított.

1966-ra az üzem létszáma már elérte a 96 főt. A létszám a létesítmények és a feladatok bővülésével folyamatosan nőtt, a csúcst 1983-ban érte el 242 fővel.

1978-ban a katódvédelmi tevékenység a KVV-hez került, és KVV CSKSZ szervezetként biztosította a katódvédelem üzemeltetését, karbantartását.

Gyál nyomásszabályozó állomás

Csepegtető szagosítóberendezés

Zsámbok szagosítóállomás 4 db Doselektrix szagosító egységgel

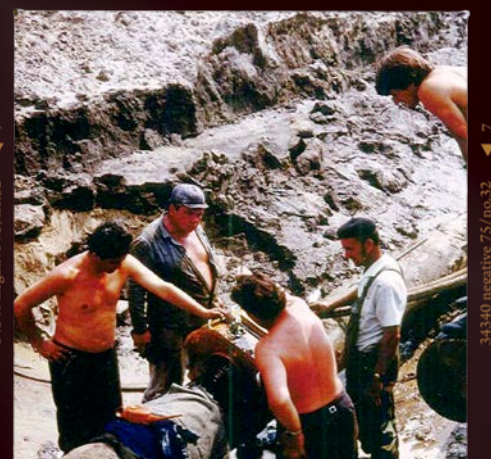
Vecsési szagosítóanyag lefejtő-töltő állomás

Az első üzemi köépület az 1970-es években

Bencze Jenő üzemvezető és a közvetlen munkatársak

Vezetékkiváltás az 1980-as években

Az üzemi épület bővítése 1991-ben

A VECSESI ÜZEM TÖRTÉNETE ~ 5 ~

1982-ben jöttek létre az üzemsoportok, az üzem a Közép-magyarországihoz tartozott. Az üzemsoport vezetője Kiss József lett.

Megalakult a hírközlési részleg, a részlegvezető Tanczos Gábor, majd Fröhwrth József lett.

1982-ben hivatalosan tranzitraktár lett az üzemi raktár. Ezt követően jó ideig - néhány személyi változástól eltekintve - az üzemi szervezet nem változott.

1984-ben a vonalörökkel kezdődött el a létszámok tényleges csökkentése. A heti járatást fokozatosan ritkították, majd - kivételekkel - megszüntették.

1985-ben kezdődött a távfelügyeletes állomások számának növelése, a gázátadó állomás kezelői létszám folyamatos csökkentése. 1995-ben már csak Zsámbok és Vecsés csomóponton volt gázátadó, pontosabban csomópontkezelő.

1991-től (a MOL megalakulásától) az új működési elveknek megfelelően sokszor és sokat változott az üzem szervezete, létszáma. Az első nagyobb változás a GOV új önálló távközlési szervezetének megalakulása volt. 1993. január 1-jével a GOV-on belül létrejöttek a távközlési szervizközpontok és telepek. A hírközlési tevékenység létszámostól, eszközöstől kivált az üzemből. Az üzemsoportszerű működés 1993 őszén szűnt meg.

1993. november 1-jével összevonták a gépész és villamos részleget, amely fenntartó részleg elnevezéssel működött tovább. Az összevont részleg vezetője Stász Mátyás lett. 1994. július 1-től jött az új vállalatnév: KFÜ, Kőolaj- és Földgázszállítási Üzletág.

1994. október 1-jével a terület-karbantartást kiszervezték, majd az év végén leépítették az úgynevezett szakipari dolgozókat (a festőket, a kőművest, az asztalost) is.

1994. december 15-ével kiszervezték a közúti szállítási tevékenységet, az ezzel foglalkozó munkatársak a GAS-CAR Kft.-be kerültek.

1995 novemberében - már a karbantartás kiszervezés keretében - létrehozták a szagcsillapító csoportot 3 fővel.

1996. január 1-jével kiszervezték a fenntartást, megalakult a DTF Kft. A vecsési-ek e szervezetben telepként működtek Kiss Péter vezetésével. Az üzem fenntartó részlege megszűnt, megalakult a Műszaki Felügyelet, Stász Mátyás vezetésével.

1997. május 1-jén kiszervezték a takarítást és a portaszolgálatot.

1997. október 1-gyel az anyagbeszerzés, raktározás a MOL BKSZ szervezetéhez került létszámostól.

A MOL a piaci igényekhez igazodva folyamatosan változott, így az üzemi létszám is ennek megfelelően alakult.

2000-ben egy újabb átszervezés következtében az olajvezetékek a MOL logisztikai szervezetéhez kerültek, így az olajszállítással kapcsolatos üzemi tevékenység is megszűnt, a létszám tovább csökkent. A zsámboki csomópontkezelés megszüntetésével, néhány körzetszerelő elküldésével, nyugdíjba menetelekkel, önkéntes, meg egyezéssel elmenetelekkel folyamatosan tovább csökkent a létszám, s 2004. január 1-jére már csak 60-an dolgoztak az üzemben.

A VECSESI ÜZEM TÖRTÉNETE ~ 6 ~

A 2008. január 1-jén létrejött FGSZ Zrt. 2012 nyara óta az ITO-modell szerint működik, ennek megfelelően alakult a most már Vecsési Földgázszállító Üzem szervezete is. A fenntartási tevékenység és a technológiai hírközlés visszavételével növekedett, a hatékonyságnövelési programok következtében pedig csökkent a létszám.

A Vecsési Földgázszállító Üzem ad otthont 1995 óta a Magyar Olaj-és Gázipari Múzeum szénhidrogén-szállítási technikatörténeti állandó kiállításának.

A Vecsési Földgázszállító Üzem létszáma jelenleg 67 fő.

A Vecsési Üzem vezetői:

Somorjai Antal 1964. - 1965.

Dobány László 1965. márc. - 1967. jan.

Fecser Péter 1967. jan. - 1967. nov.

Dankó József 1967. nov. - 1976. nov.

Bencze Jenő 1976. nov. - 2005. jún.

Trézsi Miklós 2005. július -

Részleg- és csoportvezetők:

Somorjai Antal 1965 - 1976 gázszállítási részlegvezető

Kérész Sándor 1976 - 1989 üzemviteli részlegvezető

Bozó János 1989 - 2013 üzemviteli részlegvezető,

üzemvitel irányító mérnök

Illés Csaba 2013- üzemvitel irányító mérnök

Németh László 2006- irányító geodéta

Vincze Attila 2006 - 2013 üzemeltetés irányító mérnök

Székely László 2013 - üzemeltetés irányító mérnök

Csizmázia József 1966 - 1968 gépész részlegvezető

Nováki József 1968 - 1970 gépész részlegvezető

Hunka Róbert 1971 - 1973 gépész részlegvezető

Dudás István 1970 - 1971 megbízott gépész részlegvezető

Dudás István 1973 - 1994 gépész részlegvezető

Hankó László 1966 - 1969 részlegvezető

Kiss József 1969 - 1982 villamos részlegvezető

Stász Mátyás 1981 - 1993 villamos részlegvezető

Stász Mátyás 1993 - 1996 fenntartási részlegvezető

Stász Mátyás 1996 - 2010 műszaki felügyeleti részlegvezető,

műszaki felügyelet irányító mérnök

Tóth Attila 2011- műszaki felügyelet irányító mérnök

Somorjai Antal 1975 - 1980 gazdasági részlegvezető

Farkas László 1980 - 1985 gazdasági részlegvezető

Nikoliczné Seprűs Magdolna 1986 - 2006 gazdasági

részlegvezető

Fröhwrth József 1966 - 1975 hírközlési részlegvezető

Fröhwrth József 1988 - 1990 hírközlési részlegvezető

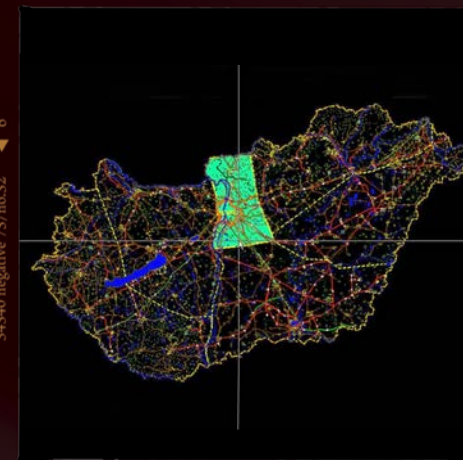
Tanczos Gábor 1990 - 1992 hírközlési részlegvezető

Fekete Márta 2004 - hírközlés irányító mérnök

Külön említést kell tenni Kiss Józsefről, aki az üzemből indulva 1982-1993 között üzemigazgató, üzemsoport vezető beosztásban dolgozott, majd a későbbiekben az Olajipari Múzeum vecsési állandó kiállításának gondnoka, kezelője lett.

Vecsés üzemközpont és csomópont

Nyomvonal Információs Rendszer térkép

Szent Borbála-napi ünnepély az üzemközpontban

A szállítás ipartörténeti kiállításának táblája 1995

Üzemi diszpécserközpont 1991-ben

Vác, gázvezeték-kiváltás 1995

TPA 1148.típusú számítógépek

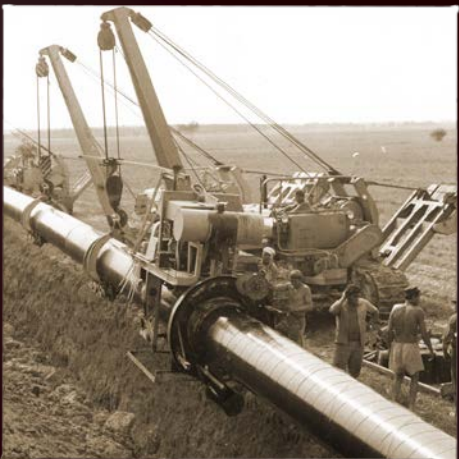
Bányásznap az üzemközpontban

GOV távközlési kiállítás 1975

GOV távközlési berendezések 1975

Épülő távvezeték szigetelő géplánc 1980-as évek

Vezetékepipítés az 1970-es évek végén

A FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS 1974-1991. KÖZÖTT A KVV ÉS A GÁZ-ÉS OLAJSZÁLLÍTÓ VÁLLALAT

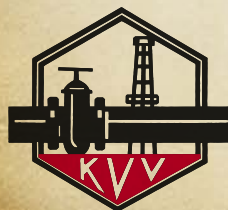
A Kőolajvezeték Vállalat 1974-re egy 5100 dolgozót foglalkoztató országos nagyvállalattá fejlődött. A cég tevékenységi körébe tartozott a csővezeték-építés, a hírközlési hálózatok építése, üzemeltetése, az országos nagynyomású szénhidrogén távvezeték üzemeltetése, és a PB-gáz szolgáltatás is.

1974-ben lényeges változás történt a siófoki Kőolajvezeték Vállalat életében, miután a céget átszervezték. 1974. július 1-jén két vállalat jött létre, a Kőolajvezeték Építő Vállalat (KVV) és a Gáz- és Olajszállító Vállalat (GOV). Megtörtént a kőolaj- és földgáz-távvezetékrendszer és az olajipari hírközlőrendszer építésének és üzemeltetésének szétválasztása. Az 1974-es átszervezés elősegítette a különböző tevékenységek dinamikus fejlődését és korszerűsítését.

A KVV beruházási szervezete először az OLAJTERV-hez, majd 1976. január 1-jén a GOV-hoz került.

A földgáz iránti kereslet folyamatos növekedése új szállítóvezeték létesítését követelte meg. Előtérbe került az ország egészének földgázellátási terve, így sorra épültek a szállítóvezeték az addig ellátatlan területek irányába. A földgázfelhasználás intenzív növelését szorgalmazta az akkori energiapolitikai stratégia is. A földgázban nemcsak a környezetbarátabb, tisztább energiaforrást látták, hanem akkoriban úgy ítélték meg, hogy az keletről olcsón és korlátlanul beszerezhető. Az összes energetikai fejlesztést ehhez igazították. Magyarország így Európa földgáz-zal legjobban ellátott országai közé lépett. A hazai források a fokozott igények biztonságos kielégítését már nem tudták megoldani, szükség volt külföldi (praktikusan szovjet) források bevonására is, így 1975-ben megtörtént a magyar és a szovjet távvezetékrendszerek összekötése.

A GOV megalakulásától kezdve dinamikusan fejlődött, ami a szállított szénhidrogén mennyiségében, a kapacitásnövekedésben és a műszaki-technikai színvonal fejlődésében is megmutatkozott. Az eszközállomány értéke a megalakulástól az 1990-ig terjedő időszakban ötszörösére, a vezetékhálózat hossza a duplájára, a gázátadó állomások száma háromszorosára, a szállítási teljesítmény pedig a kétszeresére nőtt. Mindezt szinte változatlan (2000-2300 fő) munkavállalói létszám mellett sikerült elérni. A vállalat gazdálkodására a kiegyensúlyozottság, pénzügyi helyzetre pedig a folyamatos stabilitás és likviditás volt jellemző.

A FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS 1974-1991. KÖZÖTT A KVV ÉS A GÁZ-ÉS OLAJSZÁLLÍTÓ VÁLLALAT

A szállítórendszer dinamikus fejlődését reprezentálják az alábbi fejlesztések is:

1975: Üzembe helyezték a Tiszaújváros-Kistokaj, a Kistokaj-BVK, a Center-Kisterye, az Algyő-Kiskundorozsma, a Kiskundorozsma Üllés II., és a Bázakerettye-Nagylengyel gázvezetéseket.

Megépült a Testvériség I.-II. gázvezeték.

1975. március 16.: Beregdaróc mellett összekapcsolták a magyar és a szovjet távvezeték-rendszereket.

Üzembe helyezték a Testvériség Telemechanikai Rendszert.

1976: Elkészült a Városföldi Távvezeteki Nyomásfokozó Kompresszorállomás 4 db 2,8 MW-os SOLAR Centaur kompresszor telepítésével. Megépült az Algyő-Újszeged, az Ajka- Győr, a Devecser-Nagylengyel, a Jánosháza-Szombathely vezeték.

1978: Megépült a Lengyeltóti-Kaposvár, a Gyula-Sarkadkeresztúr, a Kiskundorozsma-Horgos, a Pusztaderics-Lovászi vezeték.

1979: Üzembe helyezték Beregdaróc Kompresszorállomást, 3 db 10 MW-os NuovoPignone turbókompresszor egységgel.

A szerb rendszerhez való csatlakozással megindult a szovjet földgáz tranzitálása Jugoszláviába.

Megépült a Nemesbikk-Kistokaj-BVK, a Zsámbok-Szentendre, a Fedémes-Bélapátfalva vezeték.

Megkezdődött az Országos Telemechanikai Rendszer (OTR) kiépítése.

1980: Megépült a Mezőszentgyörgy-Lengyeltóti gázvezeték. A zalai 8"-os vezeték gázelosztó vezetékként működött tovább a szolgáltató tulajdonában.

1981: Megépült az Álmosd-Hajdúszoboszló, a Kiskunhalas-Baja, a Kisújszállás-THE II. vezeték.

1982: Megépült a Baja-Pécs, a Testvériség III. távvezeték, kísérleti jelleggel megkezdődött a repülőgépes nyomvonalellenőrzés.

МЕМОРИАЛЬНАЯ ДОСКА

16 марта 1975 года на этом месте был соединен "красным швом" советский и венгерский участки газопровода "БРАТСТВО"
А/О МОЛ
Отделение по транспортировке нефти и газа
Берегдароч. 7 сентября 1995 г.

Mester Jenő (zalaegerszegi majd gellénházi) üzemvezető (jobbról) és Bárdi Géza kecskeméti üzemvezető

Nemesbikk Kompresszorállomás

Városföld Kompresszorállomás 1977

Nagykanizsa - csomóponti épület és görényfogadó

Crossbar kapcsoló gépek

Újpest gázátadó állomás

Szigetelő karimapár

SIK rendszerű szabadtéri gázátadó állomás

A FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS 1974-1991. KÖZÖTT A KVV ÉS A GÁZ-ÉS OLAJSZÁLLÍTÓ VÁLLALAT

1983: Megépült a Városföld-Kiskundorozsma(-Röszke-Horgos) vezeték, a Bába-Bátaszék, a Jánosháza-Répcelak, és a Kistokaj-Vargahegy vezeték.

Városföldön üzembe helyezték a tranzitálási céllal megépült 3 db 3 MW-os gépből álló Ingersoll kompresszorállomást.

Üzembe helyezték az OTR I. ütemét.

Megindult a rendszeres légi nyomvonalfelügyelet.

1977-1983: Ebben az időszakban valósult meg az Országos Hírközlő Rendszer fejlesztését célzó OHF beruházási program. Ennek keretében építették meg a budafoki telex központot, számos távkábel szakaszt depupinizáltak, korszerűsítették az áramellátást, vívőfrekvenciás rendszereket építettek ki, távfelügyeleti körzeteket alakítottak ki, és korszerűsítették az URH rendszereket.

A beruházás keretében igen intenzív hírközlési fejlesztések valósultak meg, közülük a legjelentősebbek:

- az EMV-nél kifejlesztett nagytávolságú szelektív diszpécser és távfelügyeleti berendezéseket alkalmazták;
- a légvezetékes összeköttetéseket ólomköpenyű, majd műanyag szigetelésű QV kábelekkel váltották ki;
- a Rotary távközlési központokat kiváltották a jóval korszerűbb crossbar rendszerű központokkal, majd az elektronikus központokkal (EP), és megvalósították a távhívást;
- a dunántúli olajipari objektumok távközlési ellátása teljes körűen megvalósult;
- megkezdődött a korszerű PCM rendszerek telepítése;
- az adatátviteli rendszerek folyamatos fejlesztése lehetővé tette az OTR megvalósítását;
- a kiskapacitású, 12 csatornás vívós rendszereket a nagy forgalmú viszonylatokban a 120 és 300 csatornás rendszerek váltották fel;
- az URH rendszer olyan korszerű berendezésekkel bővült, melyek a bázisállomásokon biztosították a távbeszélő központokhoz történő csatlakozást.

A FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS 1974-1991. KÖZÖTT A KVV ÉS A GÁZ-ÉS OLAJSZÁLLÍTÓ VÁLLALAT

1984: Megépült az Endréd-Városföld vezeték. Elkészültek a Bonyhád, Várdomb, Mohács, Sopron, Kőszeg településeket ellátó vezetékek. Megépült a Kaposvár-Kaposfüred, a Nagyatád-Nagykanizsa, és a Mátraballa-Mátradereske gázvezeték.

Üzembe helyezték Nemesbikk Kompresszorállomást 6x3 MW Ingersoll gépegységgel.

1985: Megépültek a Keszthelyt, Tapolcát és Kőrmendet ellátó gázvezetékek.

Megépült a Nagykanizsa-Pusztaderics, a Lengyeltóti-Nagykanizsa, a Csány-Jászberény valamint a Hajdúszoboszló II. gázvezeték.

1986: Üzembe helyezték az Összefogás I. vezetéket.

1987: Megépült az Összefogás II. gázvezeték.

Elindult a földgáz mennyiségmérés korszerűsítési program (méréshitelesítések).

Elkészült a kisvárdai leágazó vezeték.

1988: Megépült az Endrőd-Városföld II., a Szekszárd I.-II., valamint a Pusztaderics-Nagylengyel vezeték.

1989: Megépült a Romhány-Balassagyarmat vezeték.

Megkezdődött a távvezetékek intelligens görénnyel történő diagnosztikai vizsgálata.

1990: Megkezdődött a mérőperemes rendszerek átalakítása korszerű mérőturbínákra.

1991: Elkészült a Pilisvörösvár-Győr vezeték, így az országban utolsóként Komárom-Esztergom megyében is megindult a gázszolgáltatás.

Megépült a Nagylózs-Fertőszentmiklós vezeték.

Korabeli karikatúra a földgázszállítás szakszerűsítéséről az intelligens görény alkalmazásával

Az Összefogás gázvezeték avatása 1986-ban

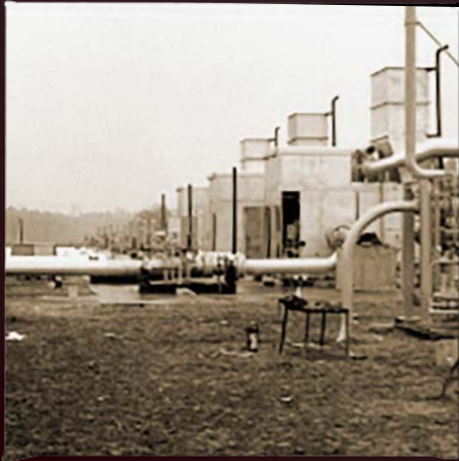
Az OKGT vezetékes távközlési hálózata 1989.

CA hírközlési központ kezelő

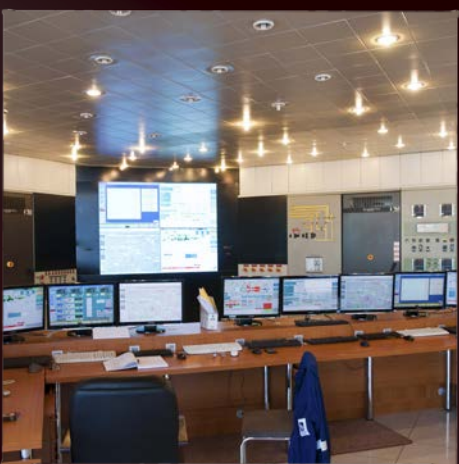
A GOF vezetői az 1980-as évek végén

Beregdaróc Kompresszorállomás építése 1978-ban

Beregdaróc Kompresszorállomás bővítése 2002-ben

Beregdaróc Kompresszorállomás vezérlőterme 2011-ben

Beregdaróc, tanácskozás az állomás fejlesztéséről

BEREGDARÓC KOMPRESSZORÁLLOMÁS

Az 1970-es években az egyes vezetékszszakaszok átmérője 100 és 1000 mm között változott, ami egyrészt egyenetlen nyomást eredményezett a hálózat különböző pontjain, másrészt a gázvezeték-hálózat mentén a betáplálási pontoktól kiindulva a földgáz nyomása az áramlási viszonyok függvényében fokozatosan csökkent. A magyarországi szállítórendszer megfelelő működése, valamint a végpontokon szükséges mennyiségek és nyomások rendelkezésre állásának biztosítása nyomásfokozó állomások megépítését tette szükségessé. Először Városholdon épült kompresszorállomás 1976-ban, majd - mivel 1979-ben a magyar szállítóvezeték-rendszert összekötötték a szerbiai rendszerrel - a tranzitálási feladatok maradéktalan teljesítése szükségessé tette a magyarországi rendszer keleti kapujában, Beregdarócon is nyomásfokozó állomás létesítését. Az 1977-ben megkezdett építés levezetését Seszták Imre villamosmérnök végezte.

1979-ben olasz gyártmányú Nuovo Pignone turbókompresszorokkal üzembe helyezték a kompresszorállomást, a Testvériség III. (Tiszaújváros-Kistokaj) vezetéket, valamint a Kiskundorozsma-Röszke (-Horgos) gázvezetéket - amely utóbbin megindult a gázszállítás Jugoszlávia felé.

A beregdaróci kompresszorállomás az ország egyik legjelentősebb gázipari objektumává vált.

A szovjet földgáz 80-90%-a itt érkezett hazánkba, így nem véletlen, hogy az állomás két esztendő múlva, 1982. október 1-jén önálló üzemmé vált. Ez egészen 1994. január 1-ig állt fenn, akkor azonban a beregdaróci üzem újból integrálódott a hajdúszoboszlói üzembe.

A kompresszorállomás napjainkban is kiemelten jelentős szerepet tölt be hazánk földgázellátásában az Ukrajna irányából érkező orosz gáz fogadása miatt. A gázt az Összefogas vezetéken keresztül az Endrőd-Városhold-Kiskundorozsma útvonalon, a Testvériség vezetéken át pedig a Tiszaújváros-Zsámbok-Alag útvonalon juttatják el az országos rendszerbe, tranzitálják, valamint feltöltik vele a föld alatti gáztárolókat. Beregdaróc Kompresszorállomás maximális éves kapacitása 19,7 Mrd m³.

SESZTÁK IMRE KOMPRESSZORÁLLOMÁS

Seszták Imre halála után egy évvel döntött úgy az FGSZ Zrt. vezetése, hogy emléke előtt tisztelegve az élete egyik fő művének számító beregdaróci kompresszorállomás 2011. augusztus 3-tól az ő nevét viselje.

Seszták Imre (1948-2010) villamosmérnök életútja 1974-ben kapcsolódott össze a magyar gáziparral, akkor, amikor a vállalat vezetése felkérte, hogy fiatal mérnökként vegyen részt a Testvériség gázvezeték építésében.

Maximalizmusa és ambíciója a kezdetektől lenyűgözte kollégáit. Három évvel később egy még vonzóbb, nagyobb kihívást jelentő feladattal bízták meg. Az OKGT vezetése ugyanis ekkor hozott döntést arról, hogy ezen a nem éppen könnyű terepviszonyokkal rendelkező vidéken kell megépülnie az ország második kompresszorállomásának. A beruházási munkák vezetőjeként egyértelműen az ő érdeme, hogy az Ős-Tisza árterületén megépülhetett egy ilyen érdekeny és nagy fontosságú gázipari objektum.

Hogy milyen bölcs és előrelátó szakember volt, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az akkor üzembe helyezett gépegyesek még ma is üzemelnek. Ennek a kompresszorállomásnak a létrejötte és működése azóta a magyar gázszállítás iskolapéldájává vált. Vezetése alatt szakmai innovációk sokasága valósult meg Beregdarócon: itt jelentek meg az ágazat első hazai számítógépei, amelyek a technológiai felügyelet mellett ügyviteli célokat is szolgáltak. Biztatására Patlók László Fushiba márkanéven Nixie-csőves, fotoeljárással gyártott, nyomtatott áramkörrel rendelkező kijelzőt készített a szállított gázmennyiség megjelenítésére. Munkaszeretettel látva munkatársai is igyekeztek a példáját követni, és a kitűzött feladatokat maximális precizitással elvégezni. Ez a lojalitás bizonyára annak is volt köszönhető, hogy Seszták Imre nem csupán a feladatok ellátásával törődött, hanem a munkatársak szakmai fejlődésére is igen nagy gondot fordított. Az állomáson tanfolyamokat szervezett neves fővárosi és miskolci professzorok közreműködésével, és már az 1980-as években nyelvtanfolyamokat indított. Különös érzéke volt a közösség formálásához. Az üzem kb. 60 dolgozóját személyes empátiájával és számtalan közösségi program szervezésével igazi nagy családdá formálta.

Hivatása mellett a lovak szerelmese is volt, így a 11. számú üzem leltárába - a nyomvonalörök munkájának segítésére - rendhagyóan az okos négylábúak is bekerültek.

Rengeteget tett az ott élő emberek segítése, és az egész beregi térség fejlődése érdekében. Beregdaróc és Vásárosnamény az ő személyes közreműködésével juthatott földgázhoz már az 1980-as években. Keresztényi, emberbaráti indíttatása mindig mások felemelkedését is szolgálta. Az általa vezetett üzemben az 1990-es évek elején nyolc határon túlról áttelepült fiatal talált munkára és szerető közösségre.

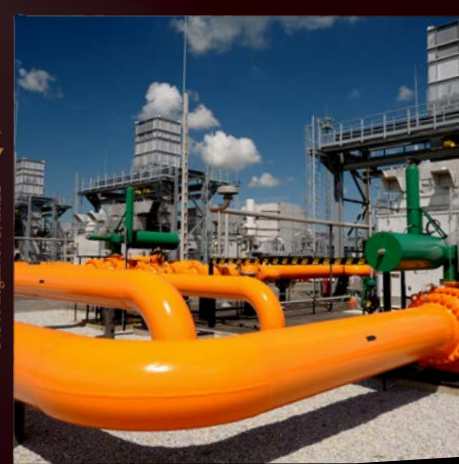
Seszták Imre jóval több volt, mint egy kiemelkedő tudású mérnök és kiváló vezető. Életútját a szakmai maximalizmus, az innovatív szellem és az emberi alapértékek harmóniája tette példaeértékűvé minden ott dolgozó előtt.

Seszták Imre (1948-2010)

Az emléktábla leleplezése 2011.08.03.

Seszták Imre Kompresszorállomás

Gólyák a Seszták Imre Kompresszorállomáson

FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS 1991-2004. ~ 1 ~

A rendszerváltozást követően, 1991. október 1-jén az OKGT jogutódaként megalakult a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt., amelybe a GOV is integrálódott, így önálló vállalati státusza megszűnt. A földgázszállítás 1991-1992 között a Kutatás-Termelés Ágazat keretén belül működött Gáz- és Olajszállító Üzem (GOÜ) néven. 1993-ban újabb átalakulás következett be, s az iparági feladatokat egészen 1999-ig a Kőolaj- és Földgázszállító Üzletág (KFÜ) égisze alatt végezték az Upstream Divízió részeként. Ezt követően a munkaszervezet az ezredforduló táján a MOL Logisztikai szervezetenek részeként működtette az országos szénhidrogén-szállítási rendszereket, majd a kőolajszállítási tevékenységet leválasztva 2001-2003 között a szervezet a Földgáz Divízióon belül már csak a földgázszállító rendszer működtetési feladatait látta el.

A MOL Rt. megalakulásával kezdődött időszak a technológiai fejlesztések koraként íródott be a vállalat történetébe.

A gázszállítás biztonságának, rendelkezésre állásának növelése érdekében megkezdődtek a SIK és a szekrényes gázátadó állomások rekonstrukciós munkái. Lecserélték a kezdetben korszakváltó, de már elavult nyomásszabályzó berendezéseket megbízhatóan működő, korszerű Tartarini, Fiorentini, RMG szabályzókra, a szekrényes kialakítású állomások helyett épületes és konténeres állomásokat kezdtek építeni.

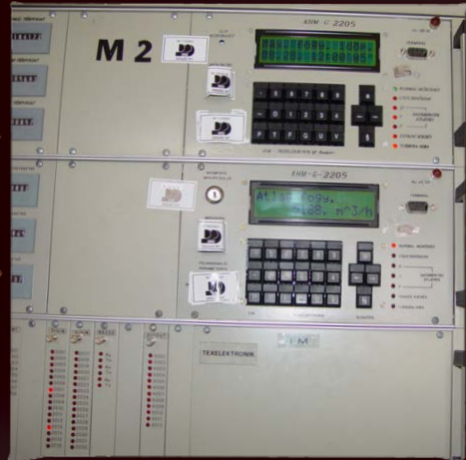
Megvalósították a mennyiségi és minőségi mérések teljes korszerűsítését. A földgáz szagosításában is korszakváltás következett be: az egyedi állomási és központi szagosítású helyeken is lecserélték a régi elavult Doselektríc szagosítókat korszerű LEWA berendezésekre.

Bevezették a korszerű távvezeték-diagnosztikai módszereket, így a hibahelyek ismeretében a javítások is tervezhetővé váltak, optimálissá tehetőek a fenntartási költségeket, és bizonyos HAVÁRIA helyzeteket is megelőzhetővé tettek.

Megkezdődött a vezetékek védőcsöves műtárgyainak rekonstrukciója is. Fejlesztették a légi nyomvonalfelügyeleti rendszert, amely ma GPS alapú légi felügyeletként működik.

Fűtő állomás 1997.

Gázátadó állomás beltéri műszerszekrénye

Gázátadó állomás rekonstrukció

Gázláng a fáklyán

FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS 1991-2004. ~ 2 ~

A '90-es évek elején tovább folytatódott a vezetékhalózat fejlesztése:

1992: Megépült a Kőrmend-Szentgotthárd vezeték, az Endrőd-Kiskundorozsma és a Kiskundorozsma – Horgos II. vezeték, a jugoszláv tranzit biztonságosabbá vált.

1993-95: Megépült a Szank-Kalocsa, majd a Pécs I-II. és a Dél-Bihari területeket ellátó vezetékek.

1996: Elkészült a Szank-Zsana és a Szank-Városföld vezeték, ezzel a zsanai tároló feltöltése lehetővé vált.

Üzembe helyezték az Országhatár-Győr (HAG) vezetéket, egy újabb interkon-nektort, megvalósítva az ország földgázbeszerzésének diverzifikációját.

Elkészült a ZAB vezeték.

1997- 2000: Elkészült a hajdúszoboszlói föld alatti gáztároló kitérő vezetéke. Megépült a Kalocsa-Szekszárd, a Mosonszentmiklós-Csorna-Kapuvár-Répcelak, a Vecsés-Csepel vezeték.

Megépült a tranzitálási célú Hajdúszoboszló-Endrőd II. vezeték. Üzembe helyezték a mosonmagyaróvári és a hajdúszoboszlói kompresszorállomásokat.

2003-ban üzembe helyezték a Katódvédelmi Távfelügyeleti Rendszert.

Az olajipar hírközlési hálózatában és a működtető szervezetében is jelentős fejlesztések, változások történtek. A megnövekedett adattranszfer igények kielégítésére nagyobb sávszélességű összeköttetéseket létesítettek, a kábelek depupinizálásával a rézkábelek alkalmassá váltak a PCM átvitelre és az SHDSL modemek telepítésére.

Korszerűsítették a hírközlő központokat is, először az első digitális Schrack gyártmányú Multidat távbeszélő központokat, majd rendszerbe kerültek az AT&T Definity G3 digitális központok, amelyek már lehetővé tették az ISDN alapú alközponti bevásárlást is.

1994-ben indult a kábelhálózat korszerűsítése az optikai kábelszakaszok építésének megkezdésével.

1995-ben kiépítették az X.25. csomagkapcsolt rendszert, a menedzselő központot Siofokon alakították ki.

Jelentősen fejlesztették az URH és mikrohullámú hálózatokat is.

1997: Megalakult az önálló távközlési szervezet, a MOLTELEKOM siofoki székhellyel, amelyet 2001-ben privatizáltak és létrejött a PanTel TechnoCom Kft. (PTC), így a szervezet teljes mértékben függetlenné vált a MOL-tól. Később ezt a szervezetet is eladták (INVITEL), így lényegében az önálló olajipari hírközlés egységes rendszere gyakorlatilag megszűnt.

A HAG vezeték avatása 1996-ban

Intelligens görény a betoló szerkezetben

Pécs II. gázátadó állomás görényfogyója

Szénhidrogén-szállítási vezetők gázkonferencián az 1990-es években

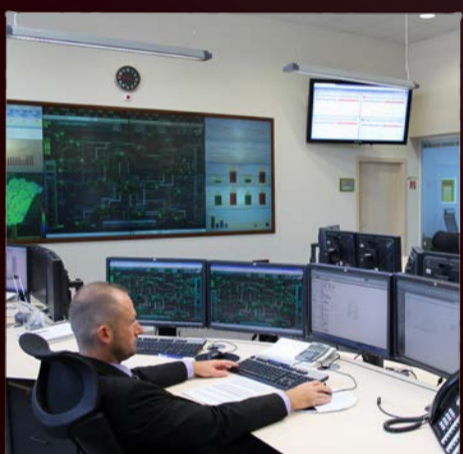
Dr. Zsuga János, az FGSZ Igazgatóságának elnöke a 2010-es Legjobb Munkahely díjjal

Fehér János, az FGSZ vezérigazgatója a 2014-es Lángész kerestetik! vetélkedő győztes csapatával

Az FGSZ Zrt. siófoki székháza

Az FGSZ Zrt. rendszerirányító központja

A FÖLDGÁZSZÁLLÍTÁS HELYZETE NAPJAINKBAN - AZ FGSZ ZRT.

Magyarország 2004-es Európai Unióhoz való csatlakozásával szükségessé vált egy új, az uniós elvárásoknak megfelelő szabályozási környezet kialakítása, valamint a magyar földgázellátás struktúrájának teljes átalakítása, a belső földgázpiac újrászabályozása. 2004. január 1-jétől életbe léptek a 2003. évi földgázellátásról szóló XLII. törvény és a végrehajtásáról szóló kormányrendeletek.

Ennek megfelelően jelentősebb átalakulás következett be a földgázszállítás szervezetében is, így 2004-ben létrejött a Mol Földgázszállító Rt., 2007-ben a Mol Földgázszállító Zrt., majd ezt követően, 2008-ban a MOL Nyrt. 100%-os tulajdonú leányvállalataként az FGSZ Zrt.

Az FGSZ az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően Magyarország egyik legdinamikusabban fejlődő vállalatává nőtte ki magát. Stratégiai szerepe nem csak itthon, hanem az európai régióban is megkérdőjelezhetetlen. Munkáltatóként is kiemelkedően sikeres, az Aon Hewitt Legjobb Munkahely Felmérés szerint Magyarország ötszörös, Közép-Kelet-Európa háromszoros legjobb munkahelye.

Az FGSZ Zrt. a vonatkozó jogszabályok által meghatározott kötelezettségei szerint minden piaci résztvevő számára biztosítja a hálózathoz való diszkriminációmentes és tisztességes hozzáférést, elvégzi a piaci szempontból indokolt beruházásokat, hozzájárul az európai gázpiacok integrációjához, és a gázellátás biztonságának növelése érdekében folyamatosan fejleszti rendszerét. Ennek megfelelően nagymértékben megújították az adatátviteli rendszert, megvalósították a TM rendszer digitalizálását, amelyek következtében 2004-2006. között a gázátadó állomások digitális modemekkel összekapcsolódnak a TM központtal. A digitális áramkörök kapcsolódási pontjain SHDS (Telindus) modemeket telepítettek. Valamennyi gázátadó állomás telemechanikai áramkörét hurokba kapcsolták, így biztosítottá vált a kétirányú biztonságos elérés.

A rendszert VSAT technológiával és bérelt vonalakkal is megtámogatták, így kábelszakadás esetén is biztosított az állomások elérése. Mindezek a fejlesztések lehetővé tették az OTR II.-t felváltó korszerű OTR III. Scada rendszer elindítását. Megvalósították a körzetfelügyelő és a fenntartók munkáját hatékonyan támogató RFID rendszert is. Az adatátviteli rendszerek menedzselését ma az FGSZ Zrt. Informatika és Hírközlés igazgatósága végzi.

Az FGSZ Zrt. 2008-tól ipartörténeti jelentőségű fejlesztéseket hajtott végre távvezeték-rendszerén az importkapacitás bővítés projekt keretében:

Megépült az ukrán határ és Beregdaróc között a DN 1400 mm-es 75 bar nyomású, a Beregdaróc-Hajdúszoboszló, valamint az Algyő-Városföld DN 1000 mm, 63 bar nyomású gázvezeték. Ekkora átmérőjű vezetékeket korábban még nem építettek Magyarországon.

A Pilisvörösvár-Százhalmabta vezeték elkészültével 2009-ben bezárult a Budapest földgázellátásának biztonságát megeremtő körvezeték.

2009-2011: További interkonktorok épültek, megvalósult a magyar és a román, valamint a magyar és a horvát szállítóvezeték-rendszerek összekötése.

Az FGSZ Zrt. továbbra is érdekelt minden olyan, a földgázszállító rendszert érintő fejlesztésben, amely növeli hazánk energiabiztonságát. Az Európai Unió tagországainak együttműködésében rejlő lehetőségek és az európai gázpiacon jelentkező 21. századi kihívások az FGSZ számára világosan és egyértelműen jelölik ki azt a fejlődési pályát, amelyen a jövőben is tovább kell haladnia. Meggyőződésünk, hogy az elmúlt 100 év tapasztalata, a munkatársak egyedülálló szaktudása, innovatív szemlélete, valamint magas szintű munkakultúrája segíteni fogja a vállalatot céljai elérésében.

TÖRTÉNELMÜNK GYEREKSZEMMEL

Társadalmi felelősségvállalásra irányuló politikájának megfelelően az FGSZ kiemelt figyelmet fordít a hosszú fejlődéstörténete során felhalmozott szaktudás megőrzésére és továbbörökítésére, valamint az iparág értékeinek minél szélesebb körben való megismertetésére. Ez a szándék hívta életre 2011-ben a Lángész kerestetik! vetélkedőt, amely azóta is töretlen népszerűségnek örvend. A második évtől országossá bővült, a cég működési területén található iskolák 7. és 8. osztályos tanulóinak meghirdetett versenyen háromfős csapatok mérhetik össze tudásukat többek között elsősorban matematikából, fizikából, földrajzból, valamint a versenyre való felkészülés során a földgázról, és az FGSZ-ről tanult ismeretekből. A vállalat a nagyszabású versenyt évről évre azzal a céllal rendezi meg, hogy a diákok megismerjék az FGSZ-t, játékos feladatokkal felkeltse érdeklődésüket a természettudományok, azon belül a földgázhoz kapcsolódó területek iránt, valamint szélesebb energetikai ismereteket nyújtson nekik a továbbtanuláshoz.

A 2014-ben megrendezett IV. Lángész kerestetik! vetélkedőn a döntőbe jutott 10 csapat egyik feladata az volt, hogy tervezzék meg a kiállítás plakátját. A pályamunkák alatt az azokat készítő csapatok neve látható.

GÁZFRÖCCS BRIGÁD

GÁZARCOK

BJG BANG

S-GÁZ

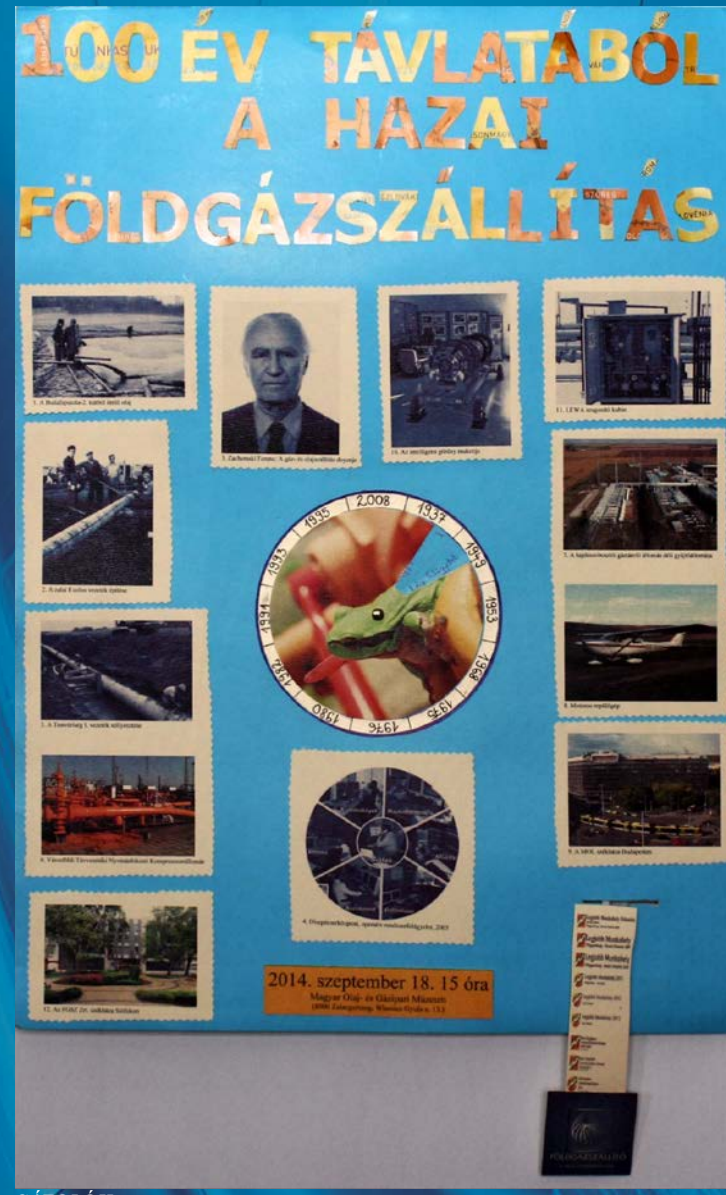

**FGSZ jubileumi
KIÁLLÍTÁS
2014. 09. 18. 15 ÓRA
MAGYAR OLAJ- ÉS
GÁZIPARI MŰZEUM**

STAR GAS

A FÖLDGÁZ CIRKUSZA

GÁZOLÓK

GASBOYS

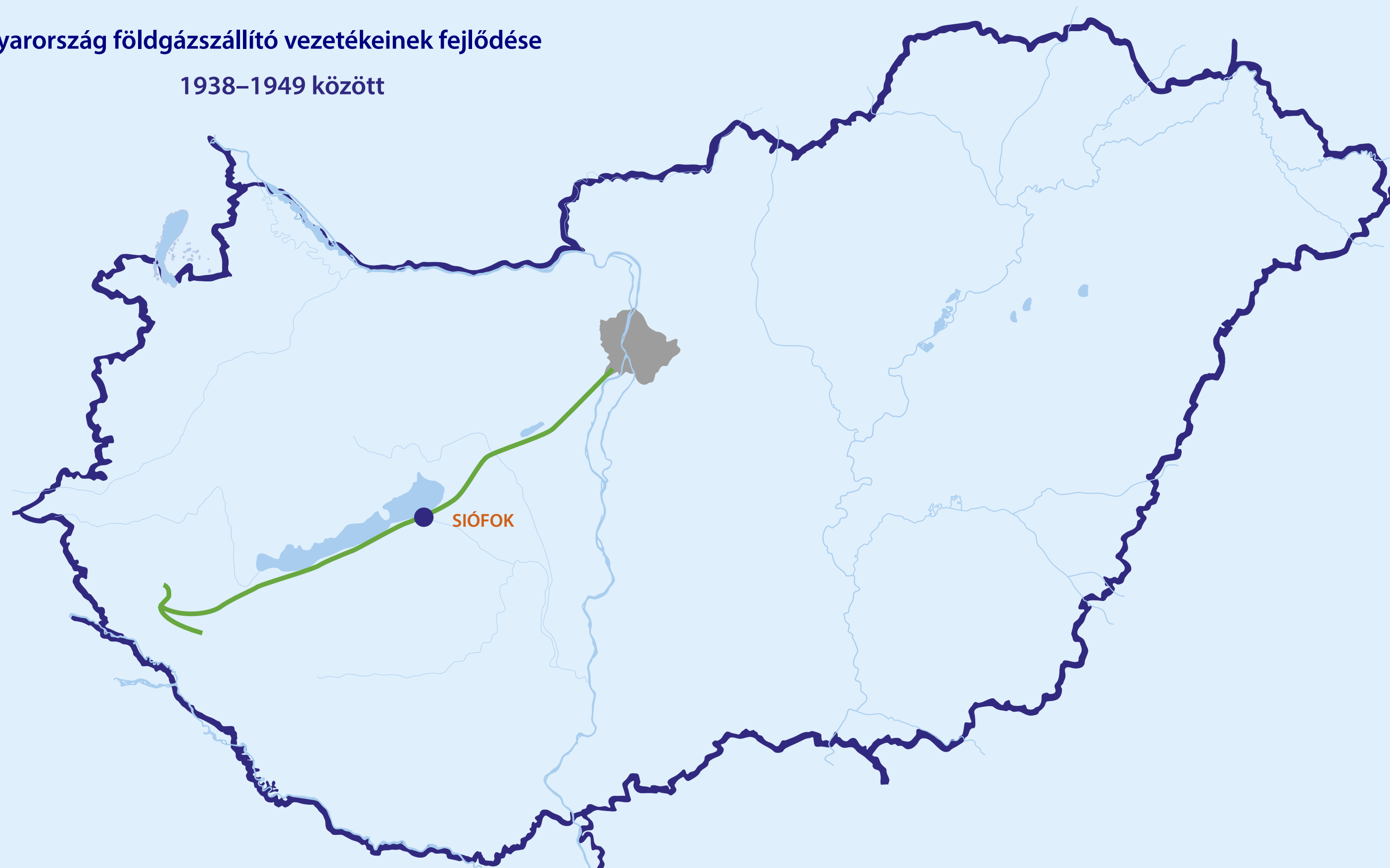
GÁZFICKÓK

IKARUS

Magyarország földgázszállító vezetékének fejlődése

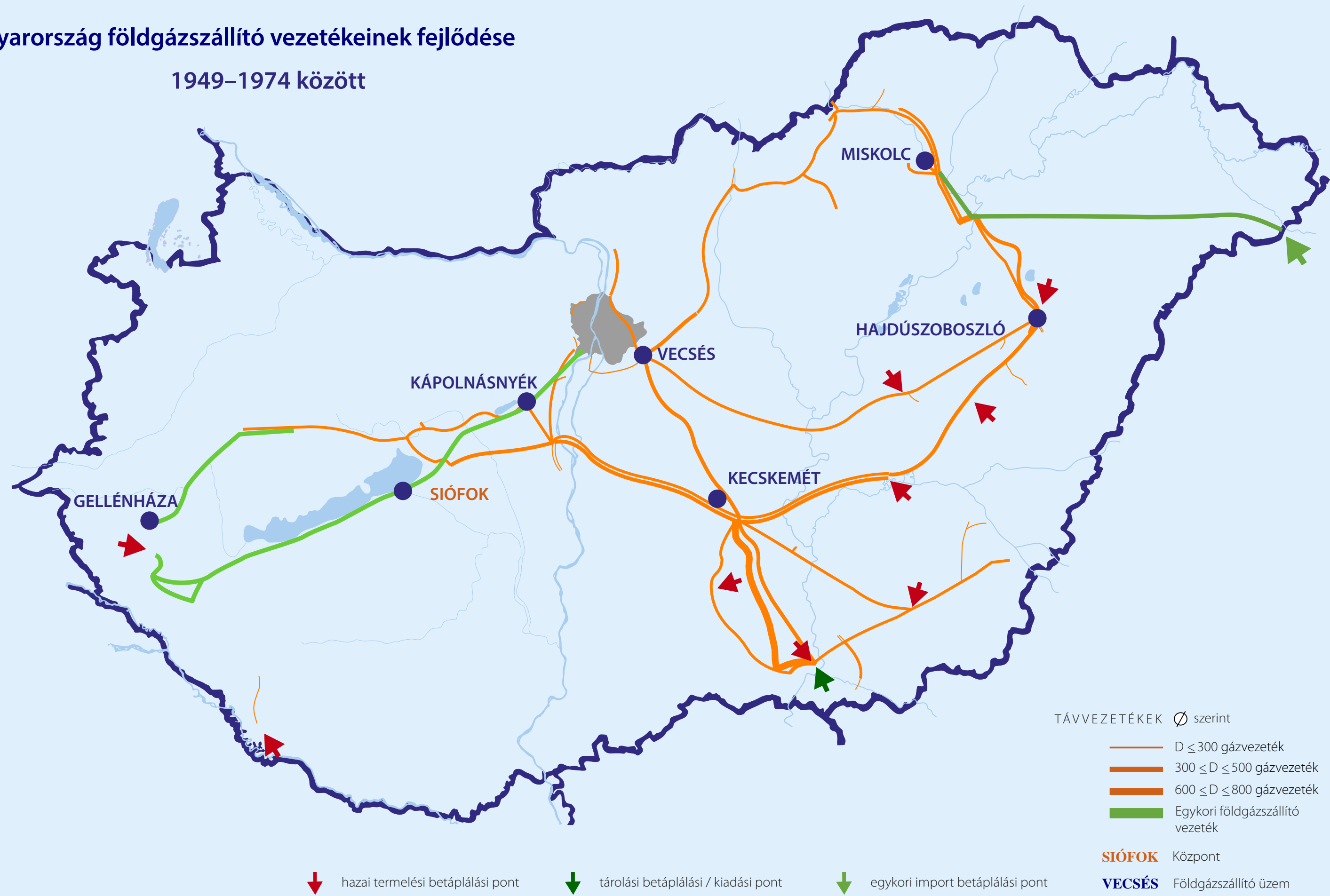
1938–1949 között

Egykori földgázszállító
vezeték

SIÓFOK Központ

Magyarország földgázszállító vezetékeinek fejlődése
1949–1974 között

Magyarország földgázszállító vezetékeinek fejlődése
1974–1991 között

- TÁVVEZETÉKEK Ø szerint
- $D \leq 300$ gázvezeték
 - $300 \leq D \leq 500$ gázvezeték
 - $600 \leq D \leq 800$ gázvezeték
 - Egykori földgázszállító vezeték
- SIÓFOK** Központ
- VECSÉS** Földgázszállító üzem
- Kompresszorállomás

- határ kiadási pont
- import betáplálási pont
- hazai termelési betáplálási pont
- tárolási betáplálási / kiadási pont
- egykori import betáplálási pont

Magyarország földgázszállító vezetékeinek fejlődése 1991-től napjainkig

ENERGIÁT VISZÜNK A JÖVŐBE

Az élet minden pillanatában

FÖLDGÁZSZÁLLÍTÓ

A MOL-CSOPORT TAGJA